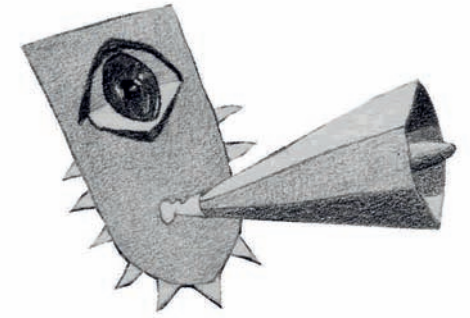

Ιλιάδα η εμή

Η δική μου Ιλιάδα

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα
για μαθητές Γυμνασίου

ΛΒ΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

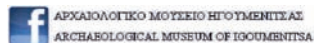
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF IGOUMENITSA

ΛΒ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Κύπρου 68, 461 00 Ηγουμενίτσα, e-mail: lberka@culture.gr

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF IGOUMENITSA

28ης Οκτωβρίου 2, 461 00 Ηγουμενίτσα, 2665.0.21417, 28539

Επιμέλεια:

Γεώργιος Ρήγιнос, αρχαιολόγος

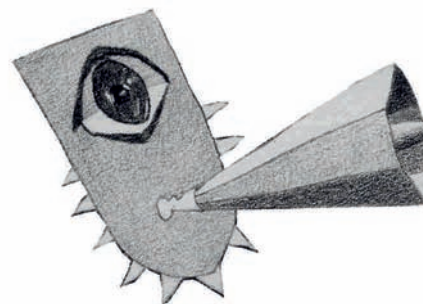
Κείμενα, επιλογή εποπτικού υλικού, σχεδιασμός εντύπου, σχεδιασμός εκπαιδευτικών δράσεων:

Λάζου Θεοδώρα, ιστορικός-αρχαιολόγος

Τζωρτζάτου Αντωνία, αρχαιολόγος

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «**Ιλιάδα η εμή. Η δική μου Ιλιάδα**» σχεδιάστηκε με αφορμή την ομότιτλη έκθεση του Γιώργου Κούμκου, η οποία θα φιλοξενηθεί στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας από τις 7 Σεπτεμβρίου έως τις 13 Οκτωβρίου 2013. Η έκθεση περιλαμβάνει 35 πρωτότυπα σχέδια με μολύβι σε χαρτί, που δημιούργησε ο καλλιτέχνης το 2008 στην Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο και τα οποία αναφέρονται σε ισάριθμα επεισόδια της Ιλιάδας του Ομήρου.

Ιλιάδα η εμή Η δική μου Ιλιάδα

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα
για μαθητές του Γυμνασίου

έντυπο για τον εκπαιδευτικό

Το παρόν έντυπο σχεδιάστηκε ως βασικό υλικό αναφοράς και προετοιμασίας για τον εκπαιδευτικό που θα επιλέξει να συμμετάσχει με την τάξη του στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ιλιάδα η εμή. Η δική μου Ιλιάδα» του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «**Ιλιάδα η εμή. Η δική μου Ιλιάδα**», το οποίο απευθύνεται σε μαθητές των τριών τάξεων του Γυμνασίου, επιδιώκει, μέσω μίας διαθεματικής προσέγγισης της εικαστικής έκθεσης και του ομηρικού έπους, να ενεργοποιήσει τη φαντασία και τη δημιουργική έκφραση των παιδιών, να συμβάλλει στην εικαστική τους καλλιέργεια και να τα φέρει σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους επικοινωνίας, σύλληψης και ερμηνείας της τέχνης, της ιστορίας, της «πραγματικότητας».

Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής ξενάγησης στην έκθεση επιχειρείται, μέσα από στοχευμένες δραστηριότητες και την πρακτική ενασχόληση των μικρών επισκεπτών με τα φιλοξενούμενα εικαστικά έργα, ένας εναλλακτικός τρόπος προσέγγισης και ανάγνωσης της ομηρικής Ιλιάδας σε ανοικτό διάλογο με τα εκφραστικά μέσα και τα μηνύματα των έργων της Ιλιάδας του Γιώργου Κούμκου.

Το έντυπο εμπνεύστηκε από το ομότιτλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που σχεδιάστηκε από την Ι΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κατά την πρώτη παρουσίαση της έκθεσης στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Δελφών.

“Το κοινό δεν καταλαβαίνει πάντοτε τη μοντέρνα τέχνη, αλλά αυτό συμβαίνει, γιατί κανένας τελικά δεν του έμαθε ποτέ τίποτα σχετικά με τη ζωγραφική. Του μαθαίνουν να γράφει και να διαβάσει, να ζωγραφίζει και να τραγουδάει, μα ποτέ κανείς δεν σκέφτηκε να του μάθει να κοιτάζει έναν πίνακα.”

Πάμπλο Πικάσο

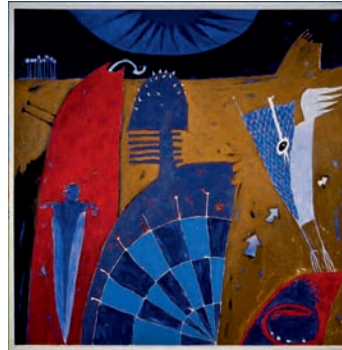
Guernika, Π.Πικάσο

Ποιος είναι ο ζωγράφος

Ο Γιώργος Κούμouρος γεννήθηκε στη Γιαλούσα της Κύπρου το 1955. Σπούδασε μαθηματικά στο Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ζωγραφική στην Πυθαγόρειο Ακαδημία Καλών Τεχνών Σάμου με καθηγητή τον Αριστοτέλη Σολούνια, στο πλαίσιο συνεργασίας της Ακαδημίας με τη Σχολή του Μουσείου Καλών Τεχνών της Βοστώνης. Το 1993 επανεγκαταστάθηκε στην Κύπρο και διορίστηκε καθηγητής στη μέση εκπαίδευση. Από το 1995 είναι αποσπασμένος στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, στον Τομέα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας & Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Υλικού. Σκηνοθέτησε ταινίες μικρού μήκους και ντοκιμαντέρ. Το 2005 απέκτησε μεταπτυχιακό δίπλωμα στη δημιουργία εκπαιδευτικού φιλμ από το Πανεπιστήμιο Μίντλσεξ στο Λονδίνο. Έχει παρουσιάσει πολυάριθμες προσωπικές εκθέσεις στην Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Πορτογαλία και την Κύπρο. Έργα του βρίσκονται σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές. Διατηρεί εργαστήριο ζωγραφικής στην Κύπρο από το 1982.

Έκτορας και Αίαντας, Γ. Κούμouρος, από την ενότητα «Ιλιάδα η εμή», 2008

Δόλων, Γ. Κούμouρος, από την ενότητα Ιλιάδος Διάλογοι α

Νηρηίδες, Γ. Κούμouρος, από την ενότητα Ιλιάδος Διάλογοι α

Για το έργο του γράφει ο ζωγράφος Γ. Κούμouρος

“... Πρόσφατα χρειάστηκε να αντλήσω δυνάμεις από μύθους. Ή, μάλλον, να κρυφτώ μέσα σε μυθικές φόρμες για να συνεχίσω να υπάρχω και να αντέχω. Χρειάστηκε να σκύψω βαθιά μέσα μου, για να βρω τις ιδέες κάτω από τις λέξεις. Περιέργως, ξανασυνάντησα τον Όμηρο, τη “δική” μου Ιλιάδα στις ρίζες της. Δηλαδή, την Ιλιάδα της παιδικότητάς μου, που προεκτάθηκε διαχρονικά σε σύγχρονες καταστάσεις. Ατομικές ή συλλογικές. Σε ώρες δύσκολες, όπου μπορούσα να έχω μόνο ένα χαρτί και ένα μολύβι στα χέρια μου, δημιούργησα τα σκίτσα. Ασπρόμαυρα. Φώτα και σκιές μόνο. Ταξίδι μακρινό και μοναχικό στις στοές του Ομήρου. Το ακολούθησα, όπως έκανα όταν ήμουν παιδί χωρίς προκαταλήψεις, χωρίς δεσμεύσεις, χωρίς φόρμες και δοτές ηθικές. Έτσι έπλεξα το μύθο απ’ την αρχή, συναντώντας τη “δική” μου Ιλιάδα με τον Όμηρο, όμως, πάντα παρόντα, να με κρίνει και να με καθοδηγεί.”

“....Το ότι ασχολήθηκα τόσο πολύ με την Ιλιάδα του Ομήρου, μάλλον αυτό ακριβώς δηλώνει. Ότι, δηλαδή, πιστεύω πως έρχεται από τόσο μακριά, σαν ένα ποτάμι, κουβαλώντας διαχρονικά μηνύματα, αξίες και ιδέες, που μπορούν να “αρδεύσουν” κάθε διψασμένο “τοπίο”. Είτε αυτό το τοπίο ονομάζεται Ίλιον, είτε Κύπρος, Ελλάδα, Ευρώπη ή ανθρωπότητα. Όπως και αυτός ο αέναος πόλεμος μεταξύ θείου και ανθρωπίνου, καλού και κακού, ηθικού και ανήθικου, ισχυρού και ανίσχυρου, φαίνεται να μην άλλαξε καθόλου από τότε. Όπως δεν άλλαξαν και οι άνθρωποι. Οι φιλοδοξίες, οι φόβοι και οι φοβίες τους, οι αδυναμίες και τα πάθη τους, τα συναισθήματα και οι προσδοκίες τους, όλ’ αυτά παραμένουν τα ίδια μέσα στους αιώνες. Γι’ αυτό και σήμερα, στην ταραγμένη εποχή μας, όπου ο άνθρωπος φαίνεται να απειλείται στην ουσία της ταυτότητάς του ως όντος πάνω στον πλανήτη και μέσα στη ζωή του, ο Όμηρος μπορεί να του δώσει διεξόδους: Του δίνει τους μύθους, που μέσα τους κρύβουν τις αλήθειες της ύπαρξής του...”

Επισημάνσεις για τους μαθητές

* Τα 35 έργα της ενότητας “Ιλιάδα η εμή” αναφέρονται σε ισάριθμα επεισόδια του ομηρικού έπους. Ο καλλιτέχνης τα φιλοτέχνησε αριστοτεχνικά σε ασπρόμαυρους τόνους με μολύβι σε χαρτί το 2008. Το σχήμα τους είναι τετράγωνο και το μέγεθός τους είναι μόλις 18x18 εκατοστά.

* Τα έργα του Γιώργου Κούμουρου χαρακτηρίζονται από ένα ιδιαίτερο προσωπικό ύφος. Έχουν ως πηγή έμπνευσης ισάριθμα επεισόδια από την Ιλιάδα. Ωστόσο, ο στόχος του ζωγράφου δεν είναι η πιστή απόδοση της πραγματικότητας που περιγράφει ο Όμηρος αλλά η εικαστική απεικόνιση των επεισοδίων με διάθεση αφαιρετική, υποκειμενική.

* Κάθε σύνθεση χαρακτηρίζεται από απaráμιλλη πρωτοτυπία, που προδίδει την πηγή έμπνευσής της στο κίνημα του σουρεαλισμού. Τα έργα του Γ. Κούμουρου δεν είναι εικονοκλαστικά, περιγραφικά και ρεαλιστικά. Η δουλειά του οδηγεί σε μονοπάτια του ανθρώπινου υποσυνείδητου. Παραδίδει στο κοινό τον ονειρικό του κόσμο γεμάτο από σπάνια και αφελή όντα, γλυκά αλλά σοφά τέρατα με μάτια που μπορούν να παρακολουθούν τα πάντα. Σχήματα, σύμβολα, ανθρώπινα μέλη απομονωμένα από τον κορμό, που βρίσκουμε στις μνήμες των ονείρων μας, σε τοπία που αναδημιουργούμε για να ξεγελάσουν τον φόβο με χαμόγελο. Όπως σημειώνει ο ίδιος «Σκοπός μου ήταν να μπω μέσα στην ιστορία και να βγάλω την ψυχολογία των ηρώων, την ουσία των καταστάσεων και να τα μεταφέρω σε έναν χώρο που με γοητεύει, που είναι ο σουρεαλισμός, ο χώρος του συμβολισμού».

* Στα βασικά χαρακτηριστικά της ζωγραφικής του Γ. Κούμουρου είναι η χρήση εξπρεσιονιστικών χρωμάτων (βαθιά, έντονα) [βλ. ενότητα Ιλιάδος Διάλογοι α'], οι σχηματοποιημένες μορφές με τη χρήση γεωμετρικών σχημάτων, τα οποία συχνά συνυπάρχουν με καμπυλόγραμμα περιγράμματα, ενώ η θεματογραφία του προτιμά να παρουσιάζει σύνολα στα οποία καθοριστικό ρόλο παίζει η ανθρώπινη μορφή. Διεισδύει στο βάθος του πλασματικού κόσμου με χρώματα βαθιά, σκούρα, βελούδινα, από την όχρα της γης μέχρι το λουλακί του βυθού.

* Στην «Ιλιάδα η εμή», με τα έντονα γεωμετρικά σχήματα, τον κατακερματισμό των μορφών και τη μεγάλη αντίθεση φωτεινού – σκοτεινού, μπόρεσε ο ζωγράφος να εκφράσει καλύτερα την αγωνία των ανθρώπων. Επίσης η εκδοχή του ασπρόμαυρου υποβάλλει τη φαντασία σε μια άλλη συγκέντρωση, πιο προσωπική, πιο έγκλειστη, πιο ουσιώδη. Είναι η εκδοχή του άσπρου-μαύρου, που παραπέμπει στο φως και στη σκιά, στη ζωή και στο θάνατο. Η ισορροπία στα ασπρόμαυρα σκίτσα είναι πιο εύθραυστη, πιο απόλυτη και πιο ευαίσθητη.

* Η «Ιλιάδα η εμή» αποτελεί γέφυρα που ενώνει τον ομηρικό κόσμο με τις ανησυχίες του σύγχρονου ανθρώπου. Έχει διαχρονικά μηνύματα. Ο άνθρωπος βιώνει πάντα καταστάσεις όπου κάποιοι άλλοι αποφασίζουν γι' αυτόν, ή πάλευαν ενάντια στη μοίρα τους για να βελτιώσουν τη ζωή τους. Όλα γίνονται γιατί υπάρχουν αντίρροπες δυνάμεις, η μία κόντρα στην άλλη. Σημασία έχει το παιχνίδι και η διαπλοκή των γεγονότων που τελικά βγάζει τον άνθρωπο πιο δυνατό, πιο σοφό, έτοιμο να αντιμετωπίσει την έτσι κι αλλιώς γεμάτη δυσκολίες ζωή. Όταν αντιλαμβάνεσαι ότι υπήρχε πάντα ο πόνος, η μάχη, οι δύσκολες καταστάσεις, παίρνεις δύναμη και κουράγιο και λες, "δεν συμβαίνει μόνο σε μένα". Έτσι είναι η ζωή. Όταν μελετάς τον Όμηρο αντιλαμβάνεσαι πόσο εύκολα το δέχεται αυτό, το φιλοσοφεί και καταλήγει σε συμπεράσματα που δίνουν δύναμη στον αναγνώστη. Πιστεύω ότι οι άνθρωποι που άκουγαν τους στίχους του έπαιρναν κουράγιο για τη ζωή τους, έβλεπαν ότι δεν είναι μόνο δικό τους το πρόβλημα" συμπληρώνει ο κ. Κούμουρος.

* Τα μηνύματα των έργων του Κούμουρου, ακριβώς όπως και το έπος του Ομήρου, είναι ενάντια στον πόλεμο. Στη σκηνή της συνάντησης του Έκτορα και της Ανδρομάχης ο Όμηρος μας δείχνει την ανθρώπινη πλευρά των ηρώων του, αφηγούμενος μια συγκινητική και ζεστή οικογενειακή στιγμή, ένα διάλειμμα μέσα στον πολεμικό όλεθρο. Με αυτόν τον τρόπο, βρίσκει την ευκαιρία να μεταπλάσει ένα ηρωικό πολεμικό έπος σε αντιπολεμική διαμαρτυρία. Εκ των πραγμάτων, όμως, το έργο του Κούμουρου εκτείνεται σε ευρεία διάσταση. Για να γίνει αποτελεσματική η αντιπολεμική προπαγάνδα του, ο Κούμουρος επιστρατεύει το στρατιωτικό λεξιλόγιο σε όλο το φάσμα του – από άρματα, ασπίδες, βέλη, ξίφη, λόγχες, πανοπλίες, και κράνη μέχρι το στερνό όπλο, που είναι το γυμνό χέρι.

Ο **σουρεαλισμός** περιγράφει το καλλιτεχνικό κίνημα που εμφανίστηκε στη Γαλλία στα τέλη της δεύτερης δεκαετίας του 20^{ου} αιώνα. Οι καλλιτέχνες μέσα στο μεταπολεμικό κλίμα του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου αναζητούν σταθερούς και αντικειμενικούς τρόπους έκφρασης ή ακολουθούν μια πορεία άρνησης της κοινωνικής πραγματικότητας. Το 1924 ο Αντρέ Μπρετόν (A.Breton, 1896-1966), ο θεωρητικός του κινήματος, δημοσίευσε το "Σουρεαλιστικό Μανιφέστο" και διακήρυξε ότι δεν υπάρχει αντίθεση ανάμεσα στο όνειρο και στην πραγματικότητα.

Ο σουρεαλισμός ξεκίνησε από τη λογοτεχνία, αλλά σύντομα επηρέασε και την εικαστική δημιουργία. Έχοντας θεμελιώσει την αισθητική τους στις κρυφές πηγές της έμπνευσης, οι σουρεαλιστές απέκλεισαν από τις τάξεις τους και καταδίκασαν πνευματικά κάθε είδος τέχνης που η έκφρασή της αντανάκλυνε μια αντίληψη λογική, ορθολογιστική και σε αρμονία με τον κόσμο.

Βασίζεται στην παντοδυναμία του ονείρου και στην παραμόρφωση της πραγματικότητας, προβάλλοντας το υπερφυσικό και το υποσυνείδητο μέσα από τον παράδοξο συνδυασμό των στοιχείων και των συμβόλων, των εικόνων και των λέξεων. Είναι ένα ρεύμα με συγκεκριμένη θεωρία και κανόνες σύνθεσης, που έχουν σκοπό να διεγείρουν την ψυχή χρησιμοποιώντας παραδεισιακές ή εφιαλτικές εικόνες. Οι καλλιτέχνες του ρεύματος, επηρεασμένοι από τις θεωρίες του Φρόυντ, χρησιμοποιούν τη φαντασία για να απεικονίσουν το μυστικό κόσμο των ονείρων με τρόπο ασυνήθιστο, αποκρουστικό και ταυτόχρονα χιουμοριστικό. Μεταμορφώνουν το πραγματικό σε φανταστικό, παραμορφώνοντας τα ανατομικά στοιχεία και τα αντικείμενα, παραθέτοντας εικόνες χωρίς λογική συνοχή, στήνοντας ερημικά και μοναχικά τοπία, συνοδεύοντας τα έργα τους με τίτλους μυστηριώδεις και ακατανόητους, με σκοπό να αγγίξουν το υποσυνείδητο και να δημιουργήσουν ένα ονειρικό σύμπαν. Συχνά χρησιμοποιούν τη φωτογραφική αποτύπωση για να δώσουν την αίσθηση της αληθοφάνειας στα υπερρεαλιστικά τους έργα.

Έτσι, η συγχώνευση συνειδητού και υποσυνείδητου, η φανταστική πραγματικότητα, παρουσιάστηκε στα έργα της Μέρετ Οπενχάϊμ, του Μαν Ρέι, αλλά και στη ζωγραφική των Μαγκρίτ, Σαλβτόρ Νταλί, Έρνστ, Τανγκύ, Μιρό, Ντε Κίρικο κ.ά. Στην Ελλάδα, το ρεύμα του σουρεαλισμού έξεφρασε -μεταξύ άλλων- ο Εγγονόπουλος.

“Μεταμόρφωση του Νάρκισσου”, Salvador Dalí

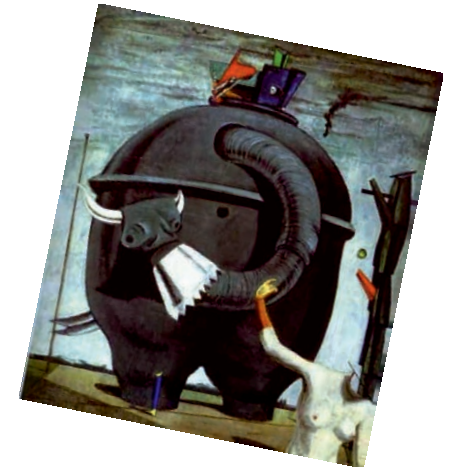
“Απάντηση στο κόκκινο”, Yves Tanguy

Τμήμα του πίνακα “Το πνεύμα της Μοναξιάς”, Νίκου Εγγονόπουλου

“Το καρναβάλι του Αρλεκίνου”, Χουάν Μιρό

“Ο Ελέφαντας Celebes”, Max Ernst

Δούρειος Ίππος. Διακόσμηση σε πίθο, 670 π.Χ.
Μύκονος, Αρχαιολογικό Μουσείο

Ας θυμηθούμε τι είναι έπος
Είναι πολύστιχο αφηγηματικό ποίημα
σε δακτυλικό εξάμετρο στίχο και σε
υψηλό ποιητικό λόγο που εξιστορεί
κατορθώματα ηρώων.

Τρωικός πόλεμος – Τρωικός Κύκλος και Ιλιάδα

Η ιστορική Τροία καταστράφηκε -σύμφωνα με τα αρχαιολογικά δεδομένα- από έναν μεγάλο πόλεμο προς το τέλος της μυκηναϊκής περιόδου (12^{ος} αι. π.Χ.). Η Ιλιάδα βασίζεται στην προφορική ποιητική παράδοση τεσσάρων και πλέον αιώνων (μέχρι τα τέλη του 8^{ου} αι. π.Χ.) γύρω από τον πόλεμο αυτό.

Όπως σε όλα τα λογοτεχνικά έργα έτσι και στην Ιλιάδα, η ιστορική αλήθεια έχει αναμειχθεί με τη δημιουργική φαντασία της ποιητικής παράδοσης. Στο έπος υπάρχουν στοιχεία (υλικά, θεσμοί, συνήθειες, αντιλήψεις) της μυκηναϊκής και της αρχαϊκής εποχής (αναχρονισμοί).

Εκτός από την Οδύσσεια, και κυρίως την Ιλιάδα, πτυχές του πολέμου εξιστορήθηκαν και σε άλλα μεταγενέστερα έπη του λεγόμενου Τρωικού Κύκλου, που σώθηκαν αποσπασματικά και που όλα μαζί στη σειρά δίνουν τον τρωικό μύθο από την αρχή μέχρι το τέλος του: Στα Κύπρια παρουσιάζονται οι αφορμές του πολέμου και τα γεγονότα των πρώτων χρόνων της εκστρατείας, στην Αιθιοπίδα εξιστορούνται τα κατορθώματα του Αχιλλέα και ο θάνατός του, η Μικρά Ιλιάς αφηγείται τα γεγονότα μετά τον θάνατο του Αχιλλέα, η Ιλίου Πέρσις όσα διαδραματίστηκαν κατά την άλωση της Τροίας, οι Νόστοι την επιστροφή των ηρώων στην πατρίδα τους και η Τηλεγονία τις περιπέτειες του Οδυσσέα μετά την επιστροφή του στην Ιθάκη.

Λίγα λόγια για τη ζωή και το έργο του Ομήρου

Κατάγεται από την Ιωνία, όπου επτά πόλεις ερίζουν για την καταγωγή του, με επικρατέστερες τη Σμύρνη και τη Χίο. Ως γονείς του αναφέρονται ο Μαίων και η Κριθηίδα και λέγεται ότι το πραγματικό του όνομα ήταν Μελσιγένης, επειδή γεννήθηκε κοντά στον ποταμό Μέλητα της Σμύρνης. «Όμηρος» ονομάστηκε αργότερα είτε επειδή ήταν τυφλός (όμηρος της τυφλότητας) είτε επειδή ήταν όμηρος των Κολοφωνίων στον πόλεμο με τη Σμύρνη. Σύμφωνα με τους βίους του, περιόδευσε απαγγέλλοντας τα έργα του στις ελληνικές πόλεις, αποκτώντας μεγάλη φήμη. Ως τόπος θανάτου του παραδίδεται η Ίος.

Εκτός από την Ιλιάδα και την Οδύσσεια, στην αρχαιότητα αποδόθηκαν στον Όμηρο και άλλα έπη του τρωικού κύκλου, θρησκευτικοί ύμνοι, η επική παρωδία Βατραχομομαχία και δύο προφανώς ψευδεπίγραφα επιγράμματα της Παλατινής Ανθολογίας (VII 153 και XIV 147).

Η σύγχρονη έρευνα, και ειδικότερα όσοι δέχονται ότι ο Όμηρος μπορεί να θεωρηθεί πραγματικό πρόσωπο, τοποθετεί τη ζωή του στον 8^ο αι. π.Χ. και θεωρεί πιθανό ότι ήταν Ίωνας αοιδός, συνεχιστής μιας μακραίωνης παράδοσης προφορικών ηρωικών αφηγήσεων. Συνέθεσε την Ιλιάδα γύρω στο 750 π.Χ. και την Οδύσσεια (αν όντως συνέθεσε και τα δύο έργα) γύρω στα 710 π.Χ.

Το θέμα και η υπόθεση της Ιλιάδας

Το περιεχόμενο της Ιλιάδας αφορά τους πολεμικούς αγώνες των Ελλήνων και των Τρώων γύρω από το Ίλιον (Τροία) κατά τον δέκατο χρόνο του πολέμου και πιο συγκεκριμένα 51 ημέρες πριν από την άλωση της Τροίας. Ωστόσο, ο ποιητής πετυχαίνει να παρουσιάσει μια συνολική εικόνα του δεκάχρονου πολέμου με αναδρομές στο παρελθόν, διευρύνσεις και προαναγγελίες για το μέλλον.

Θέμα της Ιλιάδας είναι η μήνις (=οργή) του Αχιλλέα τον δέκατο χρόνο του πολέμου εναντίον του αρχιστράτηγου Αγαμέμνονα και η αποχώρησή του από τον πόλεμο. Αιτία της φιλονικίας των δύο ηρώων είναι η αυθαίρετη αρπαγή της Βρισηίδας, που ήταν το γέρας (η τιμητική ανταμοιβή) του Αχιλλέα, από τον αρχιστράτηγο Αγαμέμνονα. Ο Αχιλλέας θέλει να εκδικηθεί για την ατίμωση που του έγινε και ζητά τη βοήθεια της μητέρας του Θέτιδας. Η θεά Θέτιδα διαβιβάζει την επιθυμία του γιου της στον Δία κι εκείνος δίνει τη συγκατάθεσή του να ηττώνται στη μάχη οι Αχαιοί. Η απόφαση του Δία καθορίζει τα γεγονότα που θα ακολουθήσουν. Το έπος τελειώνει με τον θάνατο του Έκτορα και την ικεσία του Πριάμου να πάρει πίσω το νεκρό σώμα του γιου του από τον Αχιλλέα.

Τρωικός Πόλεμος

1200 π.Χ.

Σύνθεση των Επών

1000 π.Χ.

Καταγραφή των Επών
επί Πεισιστρατου

900 π.Χ.

800 π.Χ.

700 π.Χ.

600 π.Χ.

500 π.Χ.

1. Τι γνωρίζετε για τη χρονολογία σύνθεσης της Ιλιάδας και για τη χρονική σειρά με την οποία συνέθεσε ο Όμηρος τα δύο έπη του;

- Η Ιλιάδα συνετέθη από τον Όμηρο γύρω στο 750 π.Χ. Η Οδύσσεια πιθανότατα αργότερα, όταν ο Όμηρος βρισκόταν σε μεγαλύτερη ηλικία.

2. Πώς ονομάζονται οι ενότητες στις οποίες χωρίζεται η Ιλιάδα, πόσες είναι και πώς δηλώνονται;

- Η Ιλιάδα χωρίζεται σε 24 ραψωδίες, οι οποίες δηλώνονται με τα κεφαλαία γράμματα του αλφάβητου.

3. Ποια είναι η σχέση της Ιλιάδας με την ιστορία;

- Η Ιλιάδα βασίζεται στην παράδοση ενός πραγματικού ιστορικού γεγονότος (του Τρωικού πολέμου), το οποίο συνέβη τον 12° αιώνα π.Χ. Επειδή, όμως, συνετέθη τέσσερις αιώνες αργότερα, δεν παρουσιάζει με ακρίβεια και εγκυρότητα τα πολιτισμικά, κοινωνικά, πολιτικά κ.ά. δεδομένα εκείνης της εποχής. Ο Όμηρος περισσότερο προβάλλει τις συνθήκες της δικής του εποχής σαν να ανήκουν στη μυκηναϊκή εποχή, πραγματοποιώντας συνεχείς αναχρονισμούς. Γι' αυτό το λόγο δεν μπορούμε να θεωρήσουμε την Ιλιάδα σαν ένα ιστορικό σύγγραμμα. Αντίθετα παρουσιάζει, όπως κάθε άλλο λογοτεχνικό έργο, έναν κόσμο φανταστικό και πλαστό, στον οποίο η ιστορική αλήθεια έχει αναμιχθεί με τη δημιουργική φαντασία και τις εμπειρίες του ποιητή.

4. Ποιο είναι το κύριο θέμα, ποιο το περιεχόμενο της Ιλιάδας και πώς συνδέονται μεταξύ τους;

- Το κύριο θέμα της Ιλιάδας είναι η οργή (μήνις) του Αχιλλέα εναντίον του βασιλιά Αγαμέμνονα επειδή του πήρε αυθαίρετα το δικό του γέρας (λάφυρο), την Βρισηίδα, και η απόφασή του να αποχωρήσει με τους στρατιώτες του από τη μάχη. Το περιεχόμενο της Ιλιάδας είναι ευρύτερο και αφορά τους πολεμικούς αγώνες των Ελλήνων και των Τρώων γύρω από την Τροία (Ίλιον) κατά τον δέκατο χρόνο του Τρωικού πολέμου, και πιο συγκεκριμένα 51 ημέρες αυτού του χρόνου. Ο Όμηρος, όμως, έχει καταφέρει να συνδέσει το γεγονός της οργής του Αχιλλέα με τα γενικότερα πολεμικά γεγονότα του Τρωικού πολέμου, καθώς η απουσία του Αχιλλέα μας αναγκάζει να στρέψουμε το βλέμμα μας στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες στο πεδίο της μάχης και στις προσπάθειες άλλων ηρώων να τον αντικαταστήσουν. Έτσι, παρότι το κεντρικό γεγονός της Ιλιάδας είναι η οργή του Αχιλλέα, δεν αφιερώνεται όλο το έπος σε αυτό, αλλά την ίδια στιγμή η απουσία ή η παρουσία του Αχιλλέα καθορίζει τις εξελίξεις.

Ας θυμηθούμε...

5. Ποιες είναι οι διαφορές της Ιλιάδας από την Οδύσσεια;

Α) Ως προς το ύφος: η Ιλιάδα παρουσιάζει δραματική πυκνότητα και ένταση, ενώ η Οδύσσεια διακρίνεται για τον ήπιο και σταθερό αφηγηματικό της τόνο.

Β) Ως προς το θέμα: η δράση στην Ιλιάδα εντοπίζεται σε έναν πραγματικό κόσμο χωρίς παραμυθικά ή φανταστικά στοιχεία, όπως αυτά που υπάρχουν στην Οδύσσεια, η οποία μοιάζει περισσότερο με ναυτικό παραμύθι. Ακόμα και οι θεοί είναι περισσότερο ανθρωπinoi στην Ιλιάδα σε σχέση με την Οδύσσεια.

Γ) Ως προς τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες: η Ιλιάδα αντικατοπτρίζει μια παλαιότερη κοινωνική και πολιτική κατάσταση, στην οποία η βασιλική εξουσία είναι ακόμα ισχυρή και κυρίαρχη στην κοινωνία. Αντίθετα, η Οδύσσεια παρουσιάζει μια νεότερη εποχή στην οποία ο βασιλικός θεσμός παρακμάζει και αναδύονται νέα πολιτικά σώματα και νέες πολιτικές και κοινωνικές ομάδες που έχουν δικαίωμα λόγου και συμμετοχής στα κοινά. Γενικά η Ιλιάδα εστιάζει το ενδιαφέρον της μόνο στην αριστοκρατική τάξη, ενώ η Οδύσσεια ενδιαφέρεται και για τους καθημερινούς ανθρώπους της κοινωνίας.

Δ) Ως προς την παρουσίαση των θεών και των ανθρώπων: στην Ιλιάδα οι θεοί και οι κεντρικοί ήρωες είναι γεμάτοι πάθη και ελαττώματα και δεν μπορούν να συγκρατήσουν την ορμητικότητα και την πρωτόγονη, μερικές φορές, εκρηκτικότητα και βιαιότητά τους. Στην Οδύσσεια αντίθετα έχουν περισσότερο μετριοπαθή συμπεριφορά και οι πράξεις τους κατευθύνονται κατά κύριο λόγο από τη λογική και όχι από το συναίσθημα και τα ένστικτα, όπως στην Ιλιάδα.

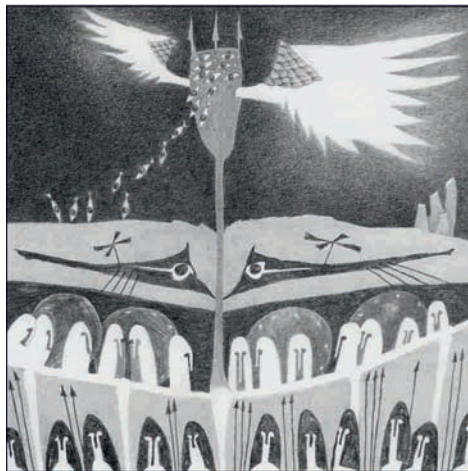
Ε) Ως προς το γενικότερο χαρακτήρα: η Ιλιάδα είναι ένα έργο πολεμικό και δυναμικό και γι' αυτό μερικές φορές σκληρό. Η Οδύσσεια είναι ένα έργο ειρηνικό και ήρεμο. Η Ιλιάδα μοιάζει με ένα έργο νεανικό, ενώ η Οδύσσεια με ένα έργο ώριμης ηλικίας.

Φύλλο εργασίας

ΡΑΨΩΔΙΑ Ν

Μάχη κοντά στα πλοία (Περιληπτική αναδιήγηση)

Ποσειδών, Γ. Κούμouρος, από την ενότητα
«Ιλιάδα η εμή», 2008

Ποσειδών, Γ. Κούμouρος, από την ενότητα
«Ιλιάδος Διάλογοι α»

Η ραψωδία Ν αφηγείται τις φονικές μάχες στο εσωτερικό του αχαιικού τείχους. Η πίεση που δέχονται οι Αχαιοί είναι ιδιαίτερα απειλητική: ο Έκτορας έχει καυχηθεί ότι θα βάλει φωτιά στα καράβια. Ο ποιητής καταφεύγει στην επιβράδυνση: ο Δίας, βέβαιος ότι κανείς θεός δε θα τολμήσει να παραβεί τις εντολές του, στρέφει αλλού το βλέμμα του. Τότε ο Ποσειδώνας, χωρίς να χάσει καιρό, σπεύδει να βοηθήσει τους Δαναούς. Από τα βουνά της Σαμοθράκης, όπου παρακολουθούσε με πόνο τις απανωτές ήττες τους, φτάνει με τέσσερις δρασκελιές στο ολόχρυσο παλάτι του, στα βάθη της θάλασσας. Παίρνει το αμάξι του και, σαν αστραπή, φτάνει στα πλοία των Αχαιών. Στην αρχή πλησιάζει τους δυο Αίαντες και τους ενθαρρύνει με λόγια· ύστερα πάει πιο πίσω, κοντά στα πλοία, όπου βρίσκει τους αρχηγούς απελπισμένους και προσπαθεί να τους αναπτρώσει το ηθικό. Οι προσπάθειές του έχουν αποτέλεσμα: οι φάλαγγες ορθώνονται σαν πυκνό χάλκινο τείχος και ανακόπτουν για την ώρα την προέλαση των Τρώων.

Συνάπτονται αιματηρές γενικές μάχες, αλλά και μονομαχίες που δίνουν ποικιλία στην αφήγηση. Ξεχωρίζουν οι Τρώες Έλενος, Αινείας, Πάρης και βέβαια ο Έκτορας, ο οποίος πολεμάει στο κέντρο. Από τη μεριά των Ελλήνων πρωτοστατούν οι Κρητικοί Ιδομενέας και Μηριόνης, ο γιος του Νέστορα Αντίλοχος, ο Τεύκρος, οι δύο Αίαντες και ο Μενέλαος. Η μάχη απλώνεται και από τις δυο μεριές, ενώ στο κέντρο πρωταγωνιστούν ο Έκτορας και ο Αίαντας ο Τελαμώνιος. Οι Έλληνες εξακολουθούν να βρίσκονται σε δεινή θέση, αλλά αμύνονται με σθένος. Ο θόρυβος του πολέμου γεμίζει τον αιθέρα.

Ποσειδώνας, ο θεός της θάλασσας

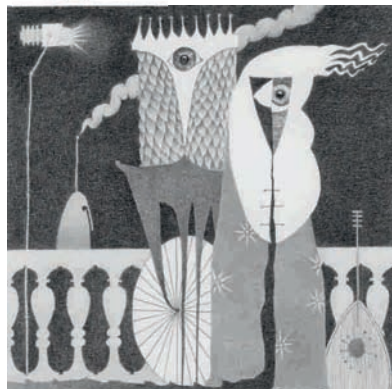
1. Ποια μορφή κυριαρχεί στους δύο πίνακες και με ποιον τρόπο αποδίδεται από τον ζωγράφο;
2. Στο κάτω μέρος της σύνθεσης είναι παρατεταγμένοι οι Αχαιοί και οι Τρώες. Πώς αποδίδονται τα δύο στρατόπεδα;
3. Υπάρχουν στοιχεία που μας βοηθούν να καταλάβουμε τον τόπο που διαδραματίζονται τα γεγονότα;
4. Σύγκρινε τους δύο πίνακες. Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές μπορείς να εντοπίσεις; Αλλάζει το ύφος του έργου με τη χρήση των χρωμάτων;
5. Ποια συναισθήματα σου προκαλούν οι δύο πίνακες; Εάν ήσουν εσύ ο ζωγράφος, με ποια τεχνική θα επέλεγες να παρουσιάσεις το συγκεκριμένο θέμα και γιατί;
6. Ο Γ. Κούμouρος σε μία συνέντευξή του αναφέρει “Χρησιμοποίησα τους χαρακτήρες και τις καταστάσεις που περιγράφει ο Όμηρος ως υπόβαθρο και τις μετουσίωσα σε σκίτσα. Ο άνθρωπος βίωνε πάντα καταστάσεις όπου κάποιιοι άλλοι αποφάσιζαν γι' αυτόν, ή πάλευαν ενάντια στη μοίρα τους για να βελτιώσουν τη ζωή τους και πάντα έψαχναν για έναν χρησμό...”
Στο συγκεκριμένο επεισόδιο ποιος καθορίζει τις τύχες των ανθρώπων;

Φύλλο εργασίας

ΡΑΨΩΔΙΑ Ζ

Έκτορας και Ανδρομάχη (Περιληπτική αναδιήγηση)

Έκτορας και Ανδρομάχη, Γ. Κούμouρος, από την ενότητα «Ιλιάδα η εμή», 2008

γελοιογραφία Μιχάλη Κουντούρη

Ερωτήσεις κατανόησης γελοιογραφίας:

1. Τι υπάρχει ζωγραφισμένο πάνω στο κράνος;
2. Τι σημασία αποκτά το γεγονός ότι αυτή η απεικόνιση είναι ζωγραφισμένη πάνω σε αυτό το κομμάτι της εξάρτησης του στρατιώτη;
3. Πως συνδέεται αυτή η απεικόνιση με την αντίστοιχη σκηνή που εξετάζουμε;

Κεντρικό επεισόδιο της ραψωδίας Ζ (στίχοι 369-529) είναι η συνάντηση του Έκτορα με τη γυναίκα του, Ανδρομάχη, και τον γιο του, Αστυάνακτα. Το πρωτοπαλικάρο των Τρώων, σε ένα διάλειμμα της μάχης, μπαίνει μέσα στο κάστρο για να βρει τον Πάρη και με την ευκαιρία αναζητά τη μητέρα του, τη γυναίκα του και τον γιο του, για να τους δει – ίσως για τελευταία φορά.

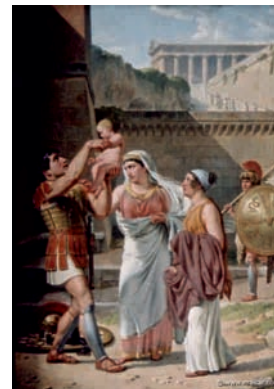
Όταν συναντιέται με την Ανδρομάχη, πραγματοποιείται η πιο ανθρώπινη ίσως στιγμή της Ιλιάδας. Η Ανδρομάχη προσπαθεί να τον πείσει να μείνει μέσα στο κάστρο, γιατί φοβάται πως από το πεδίο της μάχης δεν θα επιστρέψει ποτέ, και τότε εκείνη θα μείνει χήρα, και επιπλέον θα χάσει την ελευθερία της και θα καταντήσει δούλα των Αχαιών.

Ο Έκτορας προσπαθεί να την παρηγορήσει. Γνωρίζει τη μοίρα της Τροίας, αλλά οφείλει να εκπληρώσει το χρέος του και να συνεχίσει τον ολέθριο πόλεμο. Κι εκείνον τον πονάει ο σίγουρος θάνατός του, η καταστροφή της πόλης του και η διαγεγραμμένη μοίρα της γυναίκας του, αλλά δεν είναι δυνατόν να κάνει αλλιώς. Ύστερα παίρνει και χορεύει στα χέρια του το παιδί του, εκείνο όμως κλαίει, γιατί φοβάται την πανοπλία του πατέρα του, πράγμα που φέρνει χαμόγελα στο αντρώγυνο. Ο Έκτορας βγάζει την περικεφαλαία, και εύχεται στο μέλλον να γίνει ο γιος του δυνατός βασιλιάς, πιο ξακουστός από τον πατέρα του.

1. Μπορείτε να αναγνωρίσετε τους πρωταγωνιστές στο διπλανό έργο του Γ. Κούμouρος; Στην εικόνα υπάρχουν κάποια αντικείμενα που δεν ταιριάζουν στην εποχή του Ομήρου. Μπορείς να τα εντοπίσεις; Τι συμβολίζουν;
2. Τι υπάρχει ακουμπισμένο στα πόδια του Έκτορα; Τι συμβολίζει;
3. Παρατήρησε την εικόνα. Ο ζωγράφος περιγράφει μέσα στο ίδιο το έργο αντιθετικά συναισθήματα. Από τη μία τη γαλήνη και την ηρεμία μίας οικογενειακής στιγμής και από την άλλη την αγωνία του πολέμου που μαίνεται. Πώς το πετυχαίνει;
4. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η Ιλιάδα -μεταξύ των άλλων- εκπέμπει και μηνύματα εναντίον του πολέμου. Πιστεύετε ότι η σκηνή αυτή με τον Έκτορα και την Ανδρομάχη ενισχύει αυτό τον αντιπολεμικό χαρακτήρα της Ιλιάδας; Με ποιον τρόπο;

Hektors Abschied von Andromache, Johann Heinrich Wilhelm Tischbein, 1812

Hector's farewell to Andromache, Christoffer Wilhelm Eckersberg, 1813-16

Έκτωρ και Ανδρομάχη, Giorgio de Chirico, 1917

5. Σύγκρινε τις παραπάνω εικόνες. Ποιο είναι το κεντρικό τους θέμα; Ποια τα πρόσωπα που απεικονίζονται;
6. Περιέγραψε με ποιον τρόπο ο κάθε καλλιτέχνης αποδίδει την ανθρώπινη μορφή. Τι χρώματα χρησιμοποιεί; Ποιο από τα παραπάνω έργα είναι πιο κοντά στα έργα του Γ. Κούμouρος;
7. Με ποιον τρόπο εκφράζονται τα συναισθήματα των ηρώων;
8. Βάλτε σε λογική σειρά τα παραπάνω έργα με βάση το επεισόδιο της συνάντησης Έκτορα και Ανδρομάχης.

Φύλλο εργασίας

ΡΑΨΩΔΙΑ Β

Όνειρος, διάπειρα, κατάλογος νέων
(Περιληπτική αναδιήγηση)

Αγαμέμνων, παρμένος από τον Όνειρο, Γ. Κούμουρος, από την ενότητα «Ιλιάδα η εμή», 2008

1. Περιγράψτε την εικόνα. Υπάρχουν στοιχεία που μας δηλώνουν τον τόπο και τον χρόνο που εξελίσσεται αυτή η σκηνή; Ποια η κεντρική μορφή;
2. Πως ερμηνεύεις την παρουσία των δύο τριγώνων; Τι δηλώνουν τα σύννεφα;
3. Ο ζωγράφος δεν επιδιώκει να αντιγράψει με ρεαλισμό τις μορφές. Γιατί επιλέγει να τις αποδώσει σχηματικά; Ποιος είναι ο στόχος του; Περιγράψτε με ποιον τρόπο αποδίδει τις μορφές. Τι πιστεύετε ότι συμβολίζει το μάτι στα έργα του Κούμουρου;

Δούρειος Ίππος, Γ. Κούμουρος, από την ενότητα «Ιλιάδα η εμή», 2008

Στην Ιλιάδα του Ομήρου δεν γίνεται κανένας λόγος για τον Δούρειο Ίππο. Το άλογο όμως εμφανίζεται σε δύο άλλα αρχαία έργα. Το ένα είναι η «Οδύσσεια» του Ομήρου και το άλλο η «Αινειάδα» του Βιργιλίου, ρωμαϊκό ποίημα που μιμείται τα ελληνικά έπη και παρέχει τα περισσότερα στοιχεία σχετικά με αυτό το θέμα.

Δούρειος Ίππος

Η Αθηνά θα συμβουλέψει τον Οδυσσέα να αναθέσει στον Επειό την κατασκευή ενός τεράστιου ξύλινου (δούρειου) αλόγου. Οι Αχαιοί σκαλίζουν επάνω στον Δούρειο Ίππο την επιγραφή «Δαναοί Αθηνά χαριστήριον» δηλαδή «Αφιερωμένο στην Αθηνά από τους Έλληνες», για την επιστροφή τους στην πατρίδα και στη συνέχεια μπαίνουν μέσα του οι πιο αντρωμένοι από τους Αχαιούς ήρωες. Μόλις ολοκληρώνεται η επάνδρωση του Δούρειου Ίππου, οι υπόλοιποι βάζουν φωτιά στις σκηνές τους, σέρνουν τα καράβια τους στη θάλασσα, επιβιβάζονται σ' αυτά και καταπλέουν για την Τένεδο, σ' ένα σημείο της που δε φαινόταν από την Τροία. Πίσω τους αφήνουν μόνο ένα συγγενή του Οδυσσέα, τον Σίνωνα, που με τις υποκριτικές του ικανότητες θα προσπαθήσει την επόμενη μέρα να παραπλανήσει τους Τρώες.

Το επόμενο πρωί, οι Τρώες ανακαλύπτουν ότι το αντίπαλο στρατόπεδο έχει εγκαταλειφθεί. Μέσα στον ενθουσιασμό τους πίστεψαν ότι ο δεκαετής πόλεμος έχει λήξει και θεώρησαν ότι έπρεπε να μετακινήσουν τον Δούρειο Ίππο στο εσωτερικό της πόλης. Μάλιστα επειδή ήταν αρκετά μεγάλο κατασκεύασμα, αναγκάστηκαν να γκρεμίσουν και τμήμα από την κεντρική πύλη της πόλης, τις «σκαίες πύλες». Αμέσως μετά ξεχύθηκαν στους δρόμους της πόλης για να γιορτάσουν την επιτυχή έκβαση του πολέμου. Κατά τα μεσάνυχτα ο Σίνων, έκανε σήμα στον Αχαικό στόλο στην Τένεδο και την ίδια στιγμή οι στρατιώτες που βρίσκονταν στον Δούρειο Ίππο βγήκαν και σκότωσαν τους φύλακες. Οι Αχαιοί μπήκαν στην πόλη και η σφαγή συνεχίστηκε και την επόμενη μέρα.

1. Παρατήρησε την εικόνα. Τι σου θυμίζει το αντικείμενο αυτό;
2. Με ποιον τρόπο αποδίδεται το υλικό με το οποίο αυτό έχει κατασκευαστεί;
3. Ποιανού ιδέα ήταν η κατασκευή του Δούρειου Ίππου;
4. «Φοβού τους Δαναούς και δώρα φέροντας». Τι σημαίνει αυτή η φράση;

Ο Πρίαμος, Γ. Κούμουρος, από την ενότητα «Ιλιάδα η εμή», 2008

Τα λύτρα του Έκτορος: ανάγλυφη παράσταση σε μαρμαρίνη σαρκοφάγο του 3^{ου} αι. μ.Χ. από ρωμαϊκή έπαυλη στο Λαδοχώρι Ηγουμενίτσας, Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων

Οι αγώνες τελειώνουν και οι Αχαιοί δειπνούν και κοιμούνται. Μόνο ο Αχιλλέας μένει ξάγρυπνος ως το πρωί. Δένει το πτώμα του Έκτορα στο άρμα του και το περιφέρει τρεις φορές γύρω από τον τάφο του Πάτροκλου. Αυτό το κάνει και τις επόμενες μέρες και οι θεοί αγανακτούν με τη συμπεριφορά του απέναντι στον νεκρό. Τη δωδέκατη μέρα ο Δίας καλεί τη Θέτιδα και τη στέλνει να πείσει το γιο της να δεχτεί λύτρα και να παραδώσει το νεκρό Έκτορα στον πατέρα του. Στέλνει επίσης την Ίριδα στον Πρίαμο με ανάλογες οδηγίες. Ο γέροντας βασιλιάς της Τροίας ξεκινά αμέσως με πλούσια δώρα και με τη συνοδεία του κήρυκα Ιδαίου για το στρατόπεδο των Αχαιών. Ο Δίας του στέλνει τον Ερμή και τον οδηγεί με ασφάλεια ως τη σκηνή του Αχιλλέα. Όταν ο Πρίαμος μπαίνει στη σκηνή του Αχιλλέα, ο ήρωας και οι σύντροφοί του εκπλήσσονται. Μετά το πρώτο ξάφνιασμα, ο Αχιλλέας φέρεται με φιλόξενη διάθεση και σεβασμό στο γέροντα βασιλιά. Προστάζει τις δούλες να πλύνουν και να ντύσουν τον νεκρό, ενώ παρακινεί τον Πρίαμο να δειπνήσει μαζί του. Μετά το κοινό δείπνο των δύο αντρών, ο Αχιλλέας διατάζει να στρώσουν κρεβάτι για το φιλοξενούμενο στο υπόστεγο της σκηνής και υπόσχεται ενδεκάμερη ανακωχή για να ταφεί ο Έκτορας.

Ενώ ο Πρίαμος με τον Ιδαίο κοιμούνται έξω, ο Ερμής τους ξυπνά, τους βοηθάει να ετοιμαστούν και τους συνοδεύει ο ίδιος μέχρι το Σκάμανδρο. Την αυγή ο Πρίαμος με τον Ιδαίο και το νεκρό Έκτορα φτάνουν στην πόλη. Η Κασσάνδρα, η οποία τους βλέπει πρώτη από την ακρόπολη της Τροίας, ανακοινώνει την άφιξή τους στους Τρώες, που σπεύδουν μαζί με την Εκάβη και την Ανδρομάχη να τους συναντήσουν. Επακολουθεί μεγάλος θρήνος και την ενδέκατη μέρα γίνεται η ταφή του Έκτορα.

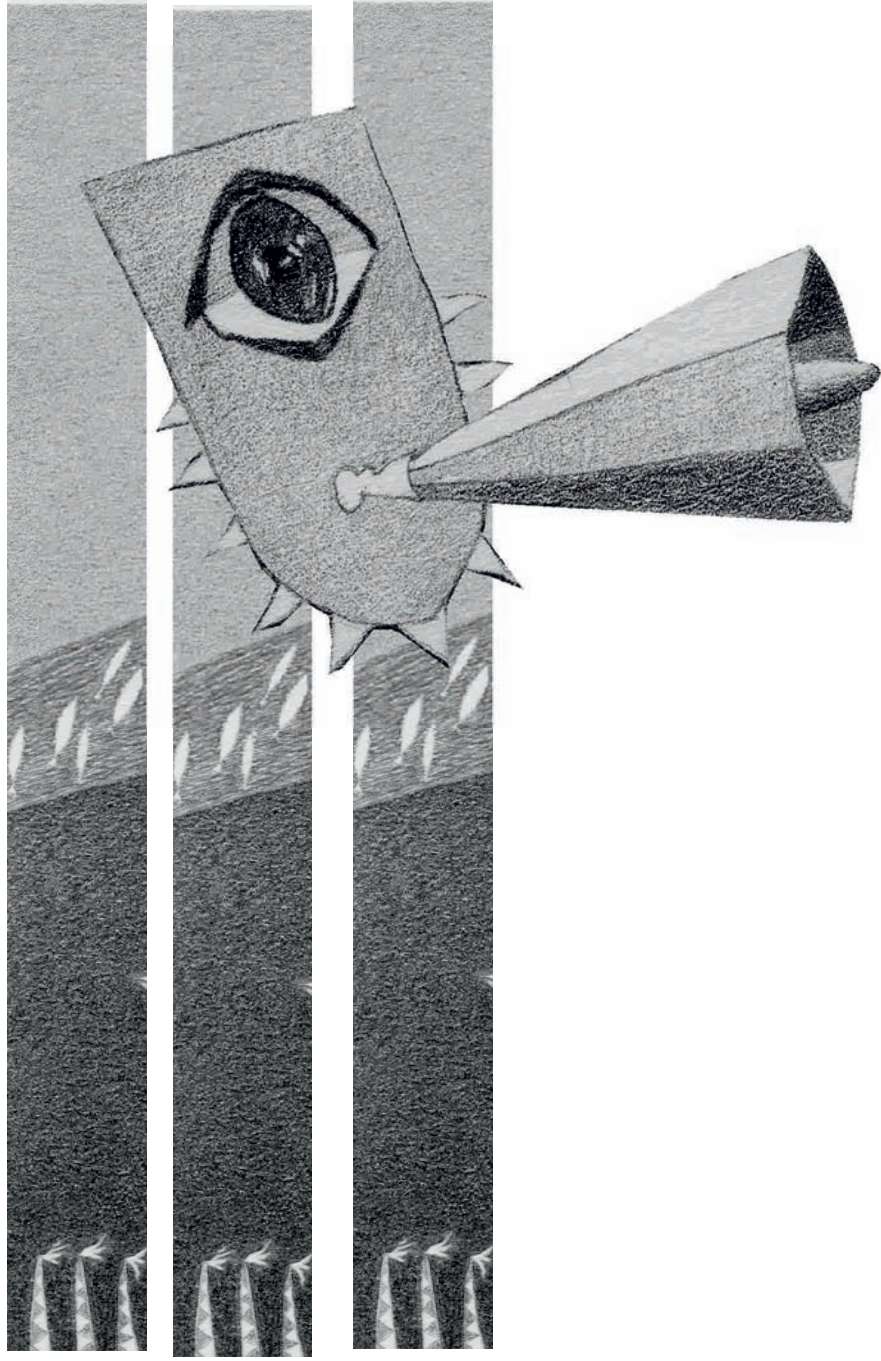
Ο Πρίαμος, ο θρήνος του πατέρα

1. Με ποιον τρόπο αποδίδει ο Γ. Κούμουρος στον διπλανό πίνακα την απόγνωση του Πριάμου;
2. Τι συναισθήματα σου προκαλούν τα πεσμένα φύλλα του δέντρου;
3. Ποια στοιχεία στο σχέδιο δηλώνουν την πορεία του Πριάμου προς το νεκρό γιο του;

Πρίαμος και Αχιλλέας, Alexander Andreyevich Ivanov (1806-1858)

4. Παρατήρησε την παραπάνω εικόνα. Πως προσπαθεί ο Πρίαμος να πείσει τον Αχιλλέα να του δώσει πίσω το νεκρό σώμα του γιου του; Τι συναισθήματα σου προκαλεί η σκηνή της ικεσίας του Πριάμου;
5. Μπορείτε να αναγνωρίσετε το θέμα που διακοσμεί τη διπλανή σαρκοφάγο;

Για περισσότερη ανάγνωση...

Ιλιάδα η εμή. Ζωγράφοι του Ελληνισμού II. Γ. Κούμouρος, Αθήνα 2013

Ιστορία της Τέχνης (Γ΄ Τάξη Γενικού Λυκείου), ΟΕΔΒ, Αθήνα

Ομήρου Ιλιάδα (Β΄ Γυμνασίου), ΟΕΔΒ, Αθήνα 2012

Μαρωνίτη Δ., Πόλκα Λ., Αρχαϊκή Επική Ποίηση. Από την Ιλιάδα στην Οδύσσεια, Αθήνα 2013
& <http://www.greek-language.gr>

<http://www.pemptousia.gr>, Ιλιάδα η εμή, συνέντευξη με τον Γ. Κούμouρο

<http://www.apocalypse-gallery.com.cy>, Γιώργος Κούμouρος , “Ιλιάδος Διάλογοι α”

<http://www.24grammata.com>, Ηλιάδη Αμαλία, Ο σουρεαλισμός και η πρακτική αξιοποίησή του στην εκπαίδευση

<http://el.wikipedia.org>, σουρεαλισμός

<http://artcyclopedia.com>, σουρεαλισμός

Ντε Μικέλι Μάριο, Οι Πρωτοπορίες της τέχνης του 20^{ου} αιώνα, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1983

Argan G. C., Η Μοντέρνα Τέχνη, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2011

